

Ulkoasiainvaliokunta

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2016

JOHDANTO

Vireilletulo

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2016 (K 4/2017 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- puheenjohtaja, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta Juho Eerola
- kansainvälisten asioiden sihteerin Anna Kiiskinen
- Pohjoismaiden yhteistyön sihteeristön päällikkö Kari Kahiluoto, ulkoasiainministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajanaan toimi kertomusvuonna 2016 Tanska. Tanskan puheenjohtajakaudella keskityttiin kolmeen pääaiheeseen: pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön, pohjoismaiseen terveysalan yhteistyöhön ja pohjoismaiseen matkailualan yhteistyöhön. Neuvoston Kööpenhaminassa pidetyn täysistunnon pääteemana puolestaan oli YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja huhtikuisen teemaistunnon aiheena muun muassa vapaa liikkuvuus.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa Pohjoismaiden ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön keskeistä merkitystä Suomelle. Yhdessä toimien Pohjoismaat voivat vahvistaa alueensa turvallisuutta ja voimistaa vaikutustaan kansainvälisissä kysymyksissä.

Kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n osalta ulkoasiainvaliokunta painottaa sen keskeisyyttä globaalin kehityksen kääntämiseksi uralle, jossa ihmisten hyvinvointi ja ihmisoikeudet, talouden vauraus ja yhteiskuntien vakaus turvataan ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Monet Agenda2030:n tavoitteista ovat niin Suomen kuin muiden Pohjoismaiden ulkopoliittikan ja kehitysyhteistyön keskiössä, ja ulkoasiainvaliokunta pitääkin myönteisenä ja luontevana, että myös Pohjoismaiden neuvoston piirissä on ryhdytty selvittämään edellytyksiä edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista yhteispohjoismaisesti.

Maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä pohjoismaisen yhteistyö on ollut kertomusvuonna läheistä, ja siihen liittyen valiokunta pitää myönteisenä Pohjoismaiden päätöstä yhteisen kotoutta-

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2017 vp

misen osaamiskeskuksen perustamisesta Tukholmaan. Myös keväällä 2016 ministerineuvoston hyväksymä "Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamisen yhteistyöohjelma" vahvistaa osaltaan pohjoismaista yhteistyötä sektorilla, jossa koetut haasteet ovat Pohjoismaille pitkälti yhteneviä.

Toimintakertomuksessa todetaan, että Pohjoismaiden ja Venäjän välisissä suhteissa ei kertomusvuonna tapahtunut suuria muutoksia ja tilannetta leimaavat yhä Venäjän ja länsimaiden keskinäiset pakotteet ja viileä poliittinen ilmapiiri. Vaikka yhteistyötä ei edelleenkään voida tehdä normaaliin tapaan, korostaa ulkoasiainvaliokunta parlamentaarisen vuoropuhelun jatkamisen tärkeyttä Venäjän kanssa ja pitää hyvänä, että tämä lähestymistapa painottuu myös Pohjoismaiden ministerineuvoston kertomusvuonna hyväksymässä Venäjä-selonteossa. Valiokunta pitää niin ikään myönteisenä, että Luoteis-Venäjällä on pystytty käynnistämään yhteistyöohjelmia uudelleen muun muassa ympäristön ja ilmaston aloilla, huolimatta Venäjän valitettavasta edellisvuotisesta päätöksestä julistaa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimipisteet alueella ulkomaisiksi toimijoiksi (engl. agents).

Puolustuspoliittisen yhteistyön osalta Pohjoismaiden neuvosto kävi keskustelua Nordefcon puheenjohtajana vuonna 2016 toimineen Tanskan johdolla. Esillä olivat muun muassa Itämeren alueen turvallisuustilanne sekä yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että Pohjoismaiden neuvoston puitteissa käytävä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen keskustelu edistää osaltaan Nordefco 2020 -vision mukaisten tavoitteiden toteutumista Pohjoismaiden puolustuspoliittisen yhteistyön lähentämisestä.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa vapaan liikkuvuuden merkitystä yhtenä Pohjoismaisen yhteistyön perinteisistä ydintavoitteista. Kertomusvuonna pakolaiskriisin seurauksena Tanskan ja Ruotsin käyttöönottatut rajatarkastukset koettelivat tätä tavoitetta. Valiokunta korostaa, että muuttoliikkeen liittyvät kysymykset on pyrittävä ratkomaan tiivistämällä pohjoismaista ja EU-yhteistyötä ja pyrkimyksenä tulee olla Pohjoismaiden välisten rajatarkastusten lopettaminen. Valiokunta pitää myönteisenä, että viimeaikainen kehitys on liikkunut tähän suuntaan.

Vapaan liikkuvuuden osalta valiokunta korostaa myös rajaesteiden purkamisen tärkeyttä ja pitää hyvänä, että rajaestetyöhön panostamista on jatkettu kertomusvuonna. On hyvä, että rajaesteiden purkaminen on nostettu Suomen vuoden 2017 PN-puheenjohtajuuskauden poikkileikkaavaksi teemaksi, kuten se oli Suomen puheenjohtajuusohjelman keskiössä myös Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuonna 2016. Valiokunta korostaa rajaesteiden purkamisen ohella niiden ennaltaehkäisyn tärkeyttä uutta lainsäädäntöä luotaessa.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että parlamentaarikkojen osallistuminen Pohjoismaiden ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tiivistämiseen Pohjoismaiden neuvoston piirissä on jatkossakin tärkeää, ja pitää myönteisenä, että tätä korostetaan myös Suomen vuoden 2017 PN-puheenjohtajuusohjelmassa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2017 vp

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 4/2017 vp johdosta.

Ulkoasiainvaliokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 19.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Stefan Wallin r
varajäsen Ilkka Kanerva kok
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala